

رابطه‌ی انسجام روانی و تحمل‌پریشانی با گرایش به رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان متوسطه دوم

اکبر جدیدی محمدآبادی^{۱*}، محمد احمدی ده قطب‌الدینی^۲، فاطمه رشیدی پور^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۵ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۰۹/۲۴

چکیده

مطالعه حاضر با هدف رابطه انسجام روانی و تحمل‌پریشانی با گرایش به رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان متوسطه دوم شهرستان انار انجام شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. بر این اساس تعداد ۳۰۲ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به پرسشنامه رفتار پرخطر (زاده محمدی و همکاران، ۱۳۸۶) و پرسشنامه‌های احساس انسجام آنتونو سکی (۱۹۸۷) و تحمل‌پریشانی سیمونز و گاهر (۲۰۰۵) پاسخ دادند. از ضریب همبستگی پیرسون، همبستگی کانونی و رگرسیون گام به گام جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد. یافته‌ها نشان داد رابطه بین تحمل‌پریشانی با رفتار پرخطر و مولفه‌های گرایش به مواد مخدر، گرایش به الکل، منفی و معنی‌دار است، همچنین رابطه بین انسجام روانی با رفتار پرخطر و مولفه‌های گرایش به رانندگی خطرناک، گرایش به خشونت، گرایش به سیگار، گرایش به مواد مخدر، گرایش به الکل، گرایش به رابطه و رفتار جنسی و گرایش به رابطه با جنس مخالف، منفی و معنی‌دار است. نتایج نشان داد که از طریق تقویت انسجام روانی و تحمل‌پریشانی می‌توان گرایش به رفتارهای پرخطر را در دانش‌آموزان کاهش داد.

واژگان کلیدی: انسجام روانی، تحمل‌پریشانی، گرایش به رفتارهای پرخطر.

۱. استادیار، گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: a.jadidi@pnu.ac.ir

۲. استادیار سنجش و اندازه‌گیری، گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، واحد انار، دانشگاه آزاد اسلامی، انار، ایران

۳. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، واحد انار، دانشگاه آزاد اسلامی، انار، ایران و مربی آموزش و پرورش شهرستان انار

مقدمه

آسیب‌شناسان و روانشناسان اجتماعی رفتارهایی همچون؛ اعتیاد، خشونت، روابط جنسی خارج از عرف و غیره را در شمول روابط پرخطر تعریف کرده‌اند. دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم که سنین نوجوانی را شامل می‌شود، به دلایلی متعددی می‌توانند به رفتارهای پرخطر روی آورند و از پیامدهایی که در این رابطه ممکن است آنها را تهدید کند، آگاهی ندارند و چنین وضعیتی باعث می‌شود که گاه آسیب‌های جبران‌ناپذیری به روح و جسم آنان وارد شود (طارمیان، ۱۳۹۵).

رفتارهای پرخطر به هر واکنش یا رفتاری دلالت دارد که بالقوه می‌تواند ابعاد سلامت جسمانی، انجام تکالیف بهنجار رشدی، اجرای نقش‌های اجتماعی مورد انتظار، اکتساب مهارت‌های اساسی، دستیابی به احساس کفایت، سلامت و شایستگی و آمادگی مناسب برای دوره‌های بعدی رشد را به خطر اندازد (خوشخوی، ۱۳۹۲). غالباً مهم‌ترین رفتارهای پرخطر به ترتیب مصرف الکل، مصرف دخانیات، مصرف مواد، روابط جنسی نایمن و درگیری و خشونت عنوان می‌شود (کلوئپ، گونی، کاک، سیم سک^۱، ۲۰۰۹).

اگرچه بزرگسالان هم رفتارهای پرخطر را تجربه می‌کنند اما نوجوانان بیشتر آنها را انجام می‌دهند به‌طوری که انجام این رفتارها از ابتدای نوجوانی تا میانه‌ی آن افزایش می‌یابد و در اواخر نوجوانی شدیداً افت می‌کند (گنز و همکاران، ۱۹۹۰). صدمات و خسارت‌های جبران‌ناپذیر رفتارهای پرخطر نوجوانان و بالا بودن هزینه‌های زمانی و مالی اقدامات تغییر رفتار در سطح فردی و اجتماعی، پیشگیری را بهترین رویکرد برای کاهش رفتارهای پرخطر و تهدیدکننده در سطح جامعه معرفی می‌نماید (سلیمانی‌نیا، جزایری و محمدخانی، ۱۳۸۴).

یکی از عوامل تأثیرگذار بر گرایش به رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان احساس انسجام روانی (شاد، ۱۳۹۸) احساس انسجام روان یک جهت‌گیری کلی است که بیان می‌کند فرد تا چه حد دارای احساس اطمینان فراگیر، با ثبات و پویا است که محرک‌های درونی و بیرونی در طول زندگی را ساختار یافته، قابل پیش‌بینی و شفاف بداند

1. Kloep, M; Guney, M; Cok, F; Simsek, O

(در سخوان و وزیری، ۱۳۹۵). احساس انسجام به معنای توانایی فرد در تشخیص عوامل تنش‌زای زندگی و سپس بهره‌برداری کارآمد از منابع مقابله‌ای و نگهداری سلامت می‌باشد (پیدمنت^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). احساس انسجام از مفاهیمی است که به درک و کنترل محیط برای داشتن یک رفتار یا عمل معنادار و مناسب اشاره دارد (لیندبلاد^۲ و همکاران، ۲۰۱۶).

عدم وجود احساس انسجام روانی بر گرایش به رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان تاثیرگذار است (شاد، ۱۳۹۸). احساس انسجام یک سازه‌ی شخصیتی با سه مؤلفه درک‌پذیری^۳، توانایی مدیریت^۴ و معناداری^۵ می‌باشد. در درک‌پذیری به احساس انسجام اشاره می‌شود که در آن فرد معتقد است؛ هیچ چیز منفی یا حیرت‌آوری اتفاق نیفتاده و زندگی می‌تواند خوب و معقولانه و مطابق انتظارش پیش رود. مؤلفه توانایی مدیریت، احساس دارا بودن منابع مورد نیاز برای حل مشکل و مبارزه با استرس‌ها را منعکس می‌کند و در نهایت، احساس معناداری متضمن این است که چقدر فرد زندگی را با ارزش دانسته و تا چه اندازه این حس را تنها به لحاظ شناختی بلکه به‌طور هیجانی به همراه دارد (واستاماکي^۶، ۲۰۰۹).

یکی دیگر از عواملی که می‌تواند منجر به کاهش یا افزایش مشکلات رفتاری و ناسازگاری‌های افراد شود، میزان توانایی تحمل پریشانی آن‌ها در برخورد با شرایط تنش‌زا است (سیمونز و گاهر^۷، ۲۰۱۵). تحمل پریشانی، ظرفیت فرد در تحمل تجارب و حالت‌های ناخوشایند درونی مانند هیجان‌های منفی، ناامیدی و ناراحتی‌های جسمانی تعریف شده است (سیمونز و گاهر^۸، ۲۰۱۵). تحمل پریشانی به دو شکل بروز و ظهور می‌نماید یک شکل آن، به توانایی فرد در تحمل هیجان‌های منفی اشاره دارد و شکل دیگر، تظاهرات رفتاری تحمل حالت‌های درونی ناخوشایندی است که به‌وسیله موقعیت‌های مختلف تنش‌زا فراخوانده می‌شود (اکلیریف، ایرونسون و

-
1. Piedmont
 2. Lindblad
 3. Comprehensibility
 4. Manageability
 5. Meaningfulness
 6. Vastamaki
 7. Simons & Gaher
 8. Simons & Gaher

اسمیت^۱، ۲۰۱۷). در پژوهش‌های پیشین رنجبر (۱۳۹۹) نشان داد که بین تحمل پریشانی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان همبستگی منفی معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که احساس شرم و گناه و تحمل پریشانی قادر به پیش‌بینی رفتارهای پرخطر در نوجوانان می‌باشند. همت (۱۳۹۸) نشان داد از ابعاد تحمل پریشانی، مؤلفه تحمل پریشانی هیجانی، مؤلفه جذب و مؤلفه تنظیم به صورت مثبت و معنادار قادر به پیش‌بینی خودکارآمدی پرهیز از مواد می‌باشد. سیمونز و گاهر^۲ (۲۰۱۵) در پژوهش‌های خود مشخص کردند تحمل پریشانی از فرآیندهای شناختی تأثیر می‌پذیرد و عدم تحمل پریشانی موجب رفتارهای پرخطر می‌شود.

افرادی که در معرض تجربه بحران‌های عاطفی و آشفتگی‌های هیجانی قرار دارند زمانی که با موقعیت‌های تنش‌زا مواجهه می‌شوند، با شدت بیشتری به آن پاسخ می‌دهند و سعی می‌کنند جهت کاهش حالات منفی هیجان، با فاصله گرفتن، از تماس مستقیم با آن پرهیز کرده و از راهبردهای هیجان‌مدار برای رهایی از موقعیت تنش‌زا استفاده کنند. سطح پایین تحمل پریشانی نوعی بدتنظیمی هیجان در فرد ایجاد می‌کند که منجر به پاسخ‌های رفتاری ناسازگارانه به موقعیت و شرایط تنش‌زا می‌شود (رضاپور و اسماعیل‌بیگی، ۱۳۹۶).

جدیدی محمدآبادی و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه خود نشان دادند قضاوت فرد از توانایی‌های خود برای انجام اقدامات مثبت و تفکر و احساس فرد نسبت به زندگی خود می‌تواند نقش مثبت در انجام فعالیت‌های بدنی مردان مصرف‌کننده مواد مخدر داشته باشد. از طرفی با توجه به این مسأله که امروزه شیوع رفتارهای پرخطر نوجوانان به یکی از مهم‌ترین و گسترده‌ترین دل‌نگرانی‌های جوامع بشری تبدیل شده است و به رغم فعالیت‌های گذشته، رفتارهای پرخطر در سطح جهان دارای رشد تصاعدی بوده است لذا با توجه به این شرایط باید جاه طلبی‌های نوجوانان را درک نموده و به خلق فرصت‌هایی برای آنان پرداخته شود. از آنجا که نوجوانان بزرگ‌ترین سرمایه‌ها و پویاترین نیروهای هر جامعه در مسیر سازندگی و رسیدن به رشد و بالندگی آن جامعه می‌باشند تا جایی که می‌توان میزان موفقیت هر جامعه‌ای در گذر از عقب‌ماندگی و صعود به قله رفیع توسعه یافتگی را از روی میزان

1. O'Cleirigh C, Ironson G, Smits
2. Simons & Gaher

مشارکت نسل جوان آن جامعه در عرصه‌های مختلف سازندگی پیش‌بینی نمود، لذا شناخت هرچه بیشتر عوامل تأثیرگذار بر رفتارهای پرخطر نوجوانان از اهمیت زیادی برخوردار است بنابراین سؤال اصلی پژوهش این است که بین تحمل پریشانی و انسجام روانی با رفتارهای پرخطر چه رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

مطالعه حاضر از لحاظ هدف کاربردی است. با توجه به موضوع پژوهش که رابطه انسجام روانی و تحمل پریشانی با گرایش به رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان متوسطه دوم بود روش گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه‌ی آماری شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر انار در نیم‌سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که طبق آمار مدیریت آموزش و پرورش انار ۱۴۰۰ نفر بودند. روش نمونه‌گیری در دسترس و تعداد نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۰۲ نفر بود. پس از انتخاب دو مدرسه‌ی دخترانه و دو مدرسه‌ی پسرانه متوسطه دوم، نمونه‌ها با همکاری مدیر و معلمان مدرسه اخذ گردید.

برای جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. در روش کتابخانه‌ای برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به پیشینه‌ی پژوهش و ادبیات موضوع از کتاب‌ها و مقالات تخصصی، پایان‌نامه‌ها و جستجو در پایگاه‌های اینترنتی استفاده شده است. به‌منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز در مطالعه حاضر از روش میدانی با استفاده از ابزار پرسش‌نامه استفاده شد و تحلیل داده‌ها به روش ضریب همبستگی پیرسون، همبستگی کانونی و رگرسیون گام به گام صورت گرفت.

ابزار

در این مطالعه از سه پرسش‌نامه زیر استفاده شد که روایی پرسش‌نامه‌ها به‌صورت روایی صوری مورد تأیید قرار گرفت.

- ۱- پرسش‌نامه رفتار پرخطر: مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی (زاده‌محمدی و همکاران، ۱۳۸۶)، پس از بررسی ابزارهای این حوزه و در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و ویژگی‌های اجتماعی جامعه ایران، در ۳۸ گویه تنظیم شد. ۱۲۰۴ دانش‌آموز مقطع دبیرستان به روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای از مناطق آموزش

و پرورش شهر تهران انتخاب شدند و به IARS پاسخ دادند. داده‌ها به روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی تحلیل شدند. تحلیل عاملی اکتشافی با مؤلفه‌های اصلی نشان داد که IARS مقیاسی پنج‌بعدی است، که ۶۴,۸۴ درصد واریانس خطرپذیری را تبیین می‌کند. میزان آلفای کرونباخ کل مقیاس و خرده‌مقیاس‌ها به ترتیب ۰,۹۴ و ۰,۹۳-۰,۷۴ بود. نتیجه آن که ویژگی‌های روان سنجی IARS مناسب و هماهنگ با شاخص‌های فرهنگی جامعه ایران است. گرایش به مواد مخدر (گویه‌های ۱۷-۲۴)، گرایش به سیگار (۱۲-۱۶)، گرایش به الکل (گویه‌های ۲۵-۳۰)، گرایش به خشونت (گویه‌های ۷-۱۱)، گرایش به رابطه و رفتار جنسی (گویه‌های ۳۱-۳۴)، گرایش به رابطه با جنس مخالف (گویه‌های ۳۵-۳۸) و رانندگی خطرناک (گویه‌های ۱-۴ و ۶) (زاده محمدی و همکاران، ۱۳۸۶). در این مطالعه بر اساس روش آلفای کرونباخ گرایش به رانندگی خطرناک ۰,۸۶، گرایش به خشونت ۰,۶۶، گرایش به سیگار ۰,۸، گرایش به مواد مخدر ۰,۸۱، گرایش به الکل ۰,۸۲، گرایش به رابطه و رفتار جنسی ۰,۷۵، گرایش به رابطه با جنس مخالف ۰,۵ و پایایی کلی ۰,۸۸ به دست آمد.

۲- پرسش‌نامه احساس انسجام: پرسش‌نامه احساس انسجام آنتونوسکی (۱۹۸۷) حاوی ۲۹ سؤال ۵ گزینه‌ای است که از ۱ تا ۵ درجه‌بندی شده است. روش نمره‌گذاری به صورت لیکرت و در ۱۳ سؤال به صورت معکوس است. تکمیل‌کننده‌ی پرسش‌نامه احساس انسجام میزان توافق خود را با هر ماده از طریق تأیید یکی از ۵ درجه، مشخص می‌سازد. ضمناً هر شماره انتخاب شده، نمره‌ی همان سؤال محسوب می‌شود با این تفاوت که ۱۳ سؤال از این پرسش‌نامه (۱، ۴، ۵، ۶، ۷، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۲۰، ۲۳، ۲۵، ۲۷) به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود و در نهایت مجموع اعداد انتخاب شده به عنوان نمره فرد در آزمون تلقی می‌شود. در این پرسش‌نامه حداقل و حداکثر نمره قابل اخذ برای مشارکت‌کننده بین ۱۴۵-۲۹ است. روایی این پرسش‌نامه در پژوهش آقایوسفی و شریف (۱۳۸۹) به صورت محتوایی مورد تأیید قرار گرفته است. در این مطالعه پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰,۸۴ به دست آمد.

۳- پرسش نامه تحمل پریشانی (DTS) ۱: این مقیاس توسط سیمونز و گاهر^۲ (۲۰۱۵) تهیه شده است، یک مقیاس خودسنجی است که دارای ۱۵ ماده و ۴ خرده مقیاس به این ترتیب است: تحمل (تحمل پریشانی هیجانی؛ عبارات ۳، ۱ و ۵)، جذب (جذب شدن به وسیله هیجانات منفی؛ عبارات ۲، ۴ و ۱۵)، ارزیابی (برآورد ذهنی پریشانی؛ عبارات ۶، ۷، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲) و تنظیم (تنظیم تلاش ها برای تسکین پریشانی؛ عبارات ۸، ۱۳ و ۱۴). گزینه های این مقیاس بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت نمره گذاری می شوند. از کاملاً موافق (۱) تا کاملاً مخالف (۵) و عبارت شماره ۶ در این مقیاس، به صورت معکوس نمره گذاری می شود. نمرات بالا در این مقیاس نشانگر تحمل پریشانی بالا است. سیمونز و گاهر ضرایب آلفا برای خرده مقیاس ها را به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۸۲، ۰/۷۸ و ۰/۷۰ و برای کل مقیاس ۰/۸۲ گزارش کرده اند. علوی و همکاران (۱۳۹۳) این مقیاس را در بین دانشجویان اجرا کرده و گزارش کرده اند که کل مقیاس دارای پایایی همسانی درونی بالا ($\alpha=0.71$) و خرده مقیاس ها دارای پایایی متوسطی (برای تحمل ۰/۵۴، جذب ۰/۴۲، ارزیابی ۰/۵۶ و تنظیم ۰/۵۸) هستند. در این مطالعه پایایی به روش آلفای کرانباخ ۰/۸۶ به دست آمد.

یافته ها

در جدول ۱ شاخص های توصیفی میانگین، انحراف استاندارد، کمینه و بیشینه نمره های شرکت کنندگان در مطالعه در متغیرهای مورد بررسی را نشان می دهد.

میانگین و انحراف استاندارد تحمل پریشانی ($M=3.08, SD=0.61$) و انسجام روانی ($M=2.78, SD=0.46$) می باشد.

میانگین و انحراف استاندارد رفتار پرخطر ($M=3.11, SD=0.48$) و مؤلفه های آن همچون گرایش به رانندگی خطرناک ($M=3.11, SD=1.01$)، خشونت ($M=3.16, SD=0.72$)، گرایش به سیگار ($M=2.77, SD=0.9$)،

1. Distress tolerance scale
2. Simons & Gaher

گرایش به مواد مخدر ($M=3/32, SD=0/73$)، گرایش به الکل ($M=3/03, SD=0/9$)، گرایش به رابطه و رفتار جنسی ($M=3/11, SD=0/89$) و گرایش به رابطه با جنس مخالف ($M=3/13, SD=0/7$)، می‌باشد.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی نمره‌های شرکت‌کنندگان در متغیرهای پژوهش

متغیر	مولفه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمینه نمره	بیشینه نمره
تحمل پریشانی	نمره کلی	۳۰۲	۳/۰۸	۰/۶۱	۱/۴	۴/۶۷
انسجام روانی	-	۳۰۲	۲/۸	۰/۴۶	۱/۵۵	۴/۱۴
رفتار پرخطر	نمره کلی	۳۰۲	۳/۱۱	۰/۴۸	۱/۷۶	۴/۵۳
	گرایش به رانندگی خطرناک	۳۰۲	۳/۱۱	۱/۰۱	۱	۵
	گرایش به خشونت	۳۰۲	۳/۱۶	۰/۷۲	۱/۴	۵
	گرایش به سیگار	۳۰۲	۲/۷۷	۰/۹	۱	۵
	گرایش به مواد مخدر	۳۰۲	۳/۳۲	۰/۷۳	۱/۳۸	۴/۸۸
	گرایش به الکل	۳۰۲	۳/۰۳	۰/۹	۱	۵
	گرایش به رابطه و رفتار جنسی	۳۰۲	۳/۱۱	۰/۸۹	۱	۵
	گرایش به رابطه با جنس مخالف	۳۰۲	۳/۱۳	۰/۷	۱	۵

توزیع متغیرهای مطالعه

جدول ۲ نحوه‌ی توزیع متغیرهای مورد مطالعه را از لحاظ نرمال بودن نشان می‌دهد. یافته‌ها نشان داد متغیرهای تحمل پریشانی و انسجام روانی بر حسب شاخص کولموگروف-اسمیرنف نرمال هستند، اما بقیه متغیرها نرمال نیستند اما از آنجایی که این شاخص در نمونه‌های بزرگ معنادار است در صورتی که دو شاخص کجی و کشیدگی بین ± 2 باشد شرط نرمال بودن پذیرفته می‌شود که در این مطالعه همه متغیرها دارای کجی و کشیدگی بین ± 2 بودند.

جدول ۲: شاخص‌های وضعیت توزیع متغیرهای پژوهش

متغیر	مولفه	کجی	کشیدگی	کولموگروف-اسمیرنف	درجه آزادی	سطح معناداری
تحمل پریشانی	نمره کلی	-۰/۱۱	-۰/۲۵	۰/۰۴	۳۰۲	۰/۲
انسجام روانی	-	-۰/۰۴	-۰/۲۱	۰/۰۳	۳۰۲	۰/۲
رفتار پرخطر	نمره کلی	-۰/۱۴	-۰/۰۴	۰/۰۶	۳۰۲	۰/۰۰۳
گرایش به رانندگی خطرناک		-۰/۲۴	-۰/۷۶	۰/۰۸	۳۰۲	۰/۰۰۰
گرایش به خشونت		۰/۰۳	-۰/۵۷	۰/۰۶	۳۰۲	۰/۰۰۰
گرایش به سیگار		۰/۰۵	-۰/۳۳	۰/۰۷	۳۰۲	۰/۰۰۰
گرایش به مواد مخدر		-۰/۰۴	-۰/۳۱	۰/۰۷	۳۰۲	۰/۰۰۰
گرایش به الکل		-۰/۱۹	-۰/۵۳	۰/۰۶	۳۰۲	۰/۰۰۶
گرایش به رابطه و رفتار جنسی		-۰/۰۲	-۰/۲۵	۰/۰۸	۳۰۲	۰/۰۰۰
گرایش به رابطه با جنس مخالف		-۰/۲۸	-۰/۰۷	۰/۱۲	۳۰۲	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه‌ها

جدول ۳ نتایج همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. یافته‌ها نشان داد رابطه بین رفتار پرخطر و تحمل پریشانی ($r=-0/13, P<0/01$)، منفی و معنی‌دار است همچنین رابطه بین تحمل پریشانی با گرایش به مواد مخدر ($P<0/01$)، $r=-0/13$ ، گرایش به الکل ($r=-0/12, P<0/01$)، منفی و معنی‌دار است اما با گرایش به رانندگی خطرناک ($r=0/00, P>0/05$)، گرایش به خشونت ($r=-0/06, P>0/05$)، گرایش به سیگار ($r=-0/02, P>0/05$)، گرایش به رابطه و رفتار جنسی ($r=-0/09, P>0/05$) و گرایش به رابطه با جنس مخالف ($r=-0/08, P>0/05$) و معنی‌دار نبود.

جدول ۳: رابطه‌ی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	مولفه	تحمل پریشانی
رفتار پرخطر	نمره کلی	-۰/۱۳*
	گرایش به رانندگی خطرناک	۰/۰۰
	گرایش به خشونت	-۰/۰۶
	گرایش به سیگار	-۰/۰۲
	گرایش به مواد مخدر	-۰/۱۳*
	گرایش به الکل	-۰/۱۲*
	گرایش به رابطه و رفتار جنسی	-۰/۰۹
	گرایش به رابطه با جنس مخالف	-۰/۰۸

جدول ۴ نتایج همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. یافته‌ها نشان داد رابطه بین رفتار پرخطر و انسجام روانی ($r=-0/5, P < 0/05$)، منفی و معنی‌دار است. همچنین رابطه‌ی بین انسجام روانی با گرایش به رانندگی خطرناک ($r=-0/47, P < 0/01$)، گرایش به خشونت ($r=-0/54, P < 0/01$)، گرایش به سیگار ($r=-0/55, P < 0/01$)، گرایش به مواد مخدر ($r=-0/62, P < 0/01$)، گرایش به الکل ($r=-0/69, P < 0/01$)، گرایش به رابطه و رفتار جنسی ($r=-0/69, P < 0/01$) و گرایش به رابطه با جنس مخالف ($r=-0/44, P < 0/01$)، منفی و معنی‌دار بود.

جدول ۴: رابطه بین متغیرهای پژوهش

متغیر	مؤلفه	انسجام روانی
رفتار پرخطر	نمره کلی	-۰/۵**
	رانندگی خطرناک	-۰/۴۷**
	گرایش به خشونت	-۰/۵۴**
	گرایش به سیگار	-۰/۵۵**
	گرایش به مواد مخدر	-۰/۶۲**
	گرایش به الکل	-۰/۶۹**
	گرایش به رابطه و رفتار جنسی	-۰/۶۹**
	گرایش به رابطه با جنس مخالف	-۰/۴۴**

به منظور پیش بینی انواع رفتارهای پرخطر بر حسب تحمل پریشانی و انسجام روانی از همبستگی کانونی استفاده شد. نتایج جدول ۵ نشان داد دو معادله‌ی اختصاصی وجود دارد که فقط معادله‌ی اختصاصی اول معنی دار است ($Wilks' \lambda = 0.836, \chi^2 = 0.157, F(14, 586) = 3.9, P < 0.01$) و ۱۳/۶ درصد واریانس متغیرهای ملاک را ترکیب خطی اول تبیین می‌کند.

جدول ۵: اثر خوش‌بینی بر متغیرهای ملاک (N= ۳۰۲)

ریشه	ارزش ویژه	همبستگی کانونی	مجذور همبستگی کانونی	شاخص ویلکز لامبدا	F	درجه آزادی صورت	درجه آزادی مخرج	سطح معناداری
۱	۰/۱۵۷	۰/۳۶۸	۰/۱۳۶	۰/۸۳۶	۳/۹	۱۴	۵۸۶	۰/۰۰
۲	۰/۰۳۲	۰/۱۷۷	۰/۰۳۱	۰/۹۶۸	۱/۵۹	۶	۲۹۴	۰/۱۴

جدول ۶ نتایج تحلیل ضرایب رگرسیونی را نشان می‌دهد. یافته‌ها نشان داد تحمل پریشانی پیش‌بینی‌کننده‌ی منفی گرایش به رانندگی خطرناک ($\beta = -0.154, t = -2.42, p < 0.05$)، گرایش به خشونت ($\beta = -0.203, p < 0.05$)، گرایش به مواد مخدر ($\beta = -0.133, t = -2.1, p < 0.05$)، گرایش به رابطه با جنس مخالف ($\beta = -0.146, t = -2.22, p < 0.05$)، است اما پیش‌بینی‌کننده‌ی معنی‌دار گرایش به سیگار ($\beta = 0.14, t = 0.22, p > 0.05$)، گرایش به الکل ($\beta = 0.065, t = 0.99, p > 0.05$) و گرایش به رابطه و رفتار جنسی ($\beta = -0.41, t = -0.63, p > 0.05$)، نبود.

یافته‌ها نشان داد انسجام روانی پیش‌بینی‌کننده‌ی منفی گرایش به رانندگی خطرناک ($\beta = -0.317, t = -4.99, p < 0.01$)، گرایش به خشونت ($\beta = -0.141, t = -2.15, p < 0.05$)، است اما پیش‌بینی‌کننده‌ی معنی‌دار گرایش به سیگار ($\beta = 0.08, t = 1.21, p > 0.05$)، گرایش به مواد مخدر ($\beta = -0.16, t = -0.24, p > 0.05$)، گرایش به الکل ($\beta = 0.119, t = 1.81, p > 0.05$) و گرایش به رابطه و رفتار جنسی ($\beta = 0.119, t = 1.82, p > 0.05$)، گرایش به رابطه با جنس مخالف ($\beta = 0.128, t = 1.95, p > 0.05$)، نبود.

جدول ۶: خلاصه تحلیل همبستگی کانونی

ملاک	پیش بینی کننده	b	β	خطا	مقدار t	R^2
گرایش به رانندگی خطرناک	تحمل پریشانی	-۰/۲۵۴	-۰/۱۵۴	۰/۱	*-۲/۴۲	۰/۰۷۷
	انسجام روانی	-۰/۶۸۸	-۰/۳۱۷	۰/۱۳	** -۴/۹۹	
گرایش به خشونت	تحمل پریشانی	-۰/۱۵۸	-۰/۱۳۳	۰/۰۷	*-۲/۰۳	۰/۰۱۹
	انسجام روانی	-۰/۲۲	-۰/۱۴۱	۰/۱	*-۲/۱۵	
گرایش به سیگار	تحمل پریشانی	۰/۰۲۲	۰/۰۱۴	۰/۰۹	۰/۲۲	۰/۰۰۵
	انسجام روانی	۰/۱۵۶	۰/۰۸	۰/۱۲	۱/۲۱	
گرایش به مواد مخدر	تحمل پریشانی	-۰/۱۶۵	-۰/۱۳۸	۰/۰۷	*-۲/۱	۰/۰۱۷
	انسجام روانی	-۰/۰۲۵	-۰/۰۱۶	۰/۱	-۰/۲۴	
گرایش به الکل	تحمل پریشانی	-۰/۰۹۵	-۰/۰۶۵	۰/۰۹	-۰/۹۹	۰/۰۲۶
	انسجام روانی	۰/۲۳	۰/۱۱۹	۰/۱۲	۱/۸۲	
گرایش به رابطه و رفتار جنسی	تحمل پریشانی	-۰/۰۶	-۰/۰۴۱	۰/۰۹	-۰/۶۳	۰/۰۲
	انسجام روانی	۰/۲۲۷	۰/۱۱۹	۰/۱۲	۱/۸۱	
گرایش به رابطه با جنس مخالف	تحمل پریشانی	-۰/۱۶۷	-۰/۱۴۶	۰/۰۷	** -۲/۲۲	۰/۰۱۹
	انسجام روانی	-۰/۱۹۳	-۰/۱۲۸	۰/۰۹	-۱/۹۵	

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف رابطه انسجام روانی و تحمل پریشانی با گرایش به رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان متوسطه دوم شهرستان انار انجام شد. براساس یافته‌های پژوهش رابطه‌ی بین رفتار پرخطر و تحمل پریشانی منفی و معنی‌دار است همچنین رابطه بین تحمل پریشانی با گرایش به مواد مخدر، گرایش به الکل، منفی و معنی‌دار است اما با گرایش به رانندگی خطرناک، گرایش به خشونت، گرایش به سیگار، گرایش به رابطه و رفتار جنسی و گرایش به رابطه با جنس مخالف معنی‌دار نبود. نتایج با یافته‌های شکوهی (۱۳۹۹)، رنجبر (۱۳۹۹)،

همت (۱۳۹۸)، سیمونز و گاهر (۲۰۱۵) و هاردن و همکاران (۲۰۱۲) همسو می‌باشد. پریشانی روانی یک نابهنجاری است که مسئول تفکر و رفتار ناسازگارانه بوده و نیازمند مداخله‌ی تخصصی است. تحمل‌پریشانی به عنوان مجموعه‌ای متشکل از ویژگی‌های شخصیتی در نظر گرفته شد که در رویارویی با حوادث فشارزای زندگی به عنوان منبعی از مقاومت، همانند سپری محافظ عمل می‌کند و افراد واجد آن می‌توانند به‌گونه‌ای کارآمد با مشکلات و فشارهای زندگی مقابله کنند. تحمل‌پریشانی سهم بسزایی در شناخت انسان به‌عنوان موجودی مختار و ارزشمند داشته است. این ویژگی از انسان، فردی کارآمد و توانا می‌سازد که می‌تواند حتی در بحرانی‌ترین شرایط به مقابله‌ای منطقی و معقولانه و کارساز دست بزند و کماکان روان و جسم خود را حفظ نماید به همین دلیل دانش‌آموزان دارای تحمل‌پریشانی بالا حتی در شرایط سخت کم‌تر از خود رفتارهای نابهنجار نشان داده میل کمتری به رفتار پرخطر دارند.

بر اساس یافته‌های پژوهش رابطه بین هم رفتار پرخطر و انسجام روانی منفی و معنی‌دار است همچنین رابطه بین انسجام روانی با گرایش به رانندگی خطرناک، گرایش به خشونت، گرایش به سیگار، گرایش به مواد مخدر، گرایش به الکل، گرایش به رابطه و رفتار جنسی و گرایش به رابطه با جنس مخالف، منفی و معنی‌دار بود. نتایج با یافته‌های شاد (۱۳۹۸)، سلیمی کوچی (۱۳۹۳)، بیولکاتی و همکاران (۲۰۱۸) و فرانک و ورم (۲۰۱۲) همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌ها می‌توان گفت انسجام روانی به ادراک و احساسات فرد اشاره می‌کند که زندگی برای او قابل درک، کنترل‌پذیرتر و پرمعنی است. بنابراین دانش‌آموزان با حس قوی قابلیت درک و فهم که از مؤلفه‌های انسجام روانی است قادر است تا رویدادهایی در جهان اطراف خود را منطقی و معقول سازد و بنابراین بهتر با چالش‌های پیش رویش مواجه می‌شود و بر آنها غلبه می‌کند و در نتیجه سازگاری اجتماعی بالاتری خواهند داشت و کمتر به رفتارهای پرخطر متمایل می‌شوند.

بر اساس یافته‌های پژوهش تحمل‌پریشانی پیش‌بینی‌کننده‌ی منفی و معنی‌دار رفتارهای پرخطر است. همچنین تحمل‌پریشانی پیش‌بینی‌کننده‌ی منفی گرایش به رانندگی خطرناک، گرایش به خشونت، گرایش به

مواد مخدر، گرایش به رابطه با جنس مخالف است اما پیش بینی کننده معنی دار گرایش به سیگار، گرایش به الکل و گرایش به رابطه و رفتار جنسی، نبود. همچنین انسجام روانی پیش‌بینی‌کننده‌ی منفی گرایش به رانندگی خطرناک، گرایش به خشونت است اما پیش‌بینی‌کننده‌ی معنی دار گرایش به سیگار، گرایش به مواد مخدر، گرایش به الکل و گرایش به رابطه و رفتار جنسی و گرایش به رابطه با جنس مخالف نبود. نتایج با یافته‌های شکوهی (۱۳۹۹)، رنجبر (۱۳۹۹)، همت (۱۳۹۸)، سیمونز و گاهر (۲۰۱۵) و هاردن و همکاران (۲۰۱۲)، نتایج با یافته‌های شاد (۱۳۹۸)، سلیمی کوچی (۱۳۹۳)، بیولکاتی و همکاران (۲۰۱۸) و فرانک و ورمن (۲۰۱۲) همسو می‌باشد. فردی با حس بالای کنترل‌پذیری، احساس خواهد کرد قادر است از عهده‌ی آن برآید و رویداد با تجربه را مدیریت و کنترل کند و اگر رویدادی مغرضانه و ناروا یا غیرقابل مهار باشد چنین حسی نخواهد داشت. بنابراین دانش‌آموزان که کنترل‌پذیری بالا دارند قادر خواهند بود بدانند چگونه از عهده‌ی رویداد یا تجربه‌ای از طریق استفاده از منابع در دسترس برآید و در نتیجه با محیط و اجتماع سازگارتر خواهند بود. همه‌ی مردم در معرض موارد استرس‌زا هستند و این توانایی افراد برای فائق آمدن بر این موارد استرس‌زا است که در بخش، سلامت فردی تعریف می‌شود. وقتی دانش‌آموزان توانایی غلبه بر استرس‌ها را پیدا کنند توانایی تطابق بیشتری با محیط و اجتماع داشته، سازگاری اجتماعی بالاتر و رفتار پرخطر کمتری خواهند داشت.

هنگامی که محرکی محیطی از سوی فرد ادراک می‌شود، شناختی از آن محرک در ذهن او ساخته شده و قابل کنترل بودن آن به‌طور ذهنی ارزیابی می‌شود و در نهایت انگیزه‌ی فرد برای مقابله با آن، ارزش و معناداری آن را تعیین می‌کند. این روندی که در ذهن انسان برای ارزیابی موقعیت طی می‌شود بخشی از انسجام روانی است. دانش‌آموزانی که دارای انسجام روانی قوی‌تری هستند، سازگاری و انعطاف‌پذیری بیشتری با شرایط و محیط خود دارند زیرا نگرش این دانش‌آموزان نسبت به موقعیت، خود و توانایی‌های خود و همچنین ارزشمندی فعالیتشان، از آنها فردی مصمم می‌سازد. درحالی‌که دانش‌آموزان دارای انسجام روانی ضعیف، دنیای اطراف خود را به‌گونه‌ای درک می‌کنند که برای آنها مشکلاتی را به دنبال خواهد داشت؛ آنها وقایع زندگی را غیرقابل کنترل می‌دانند و باور دارند که منابع لازم برای مقابله با تقاضاهای آن را ندارند، به همین دلیل زندگی را بی‌ارزش و بی‌معنی می‌دانند. آنها

موقعیت یا محرک استرس‌زا را بیش از آن‌چه هست و توانایی‌های خود را کمتر از آن‌چه هست برآورد می‌کنند و این باعث می‌شود که او مغلوب عوارض استرس محیط شده که ضمن صدمه به سلامت فرد منجر به سازگاری اجتماعی ضعیف و کشیده شدن فرد به‌سوی رفتارهای پرخطر می‌شود.

باور به تغییر، دگرگونی و پویایی زندگی و این نگرش که هر رویدادی به معنای تهدیدی برای امنیت و سلامت انسان نیست، انعطاف‌پذیری شناختی و بردباری در برابر سخت‌تنش‌زا و موقعیت‌های مبهم را به دنبال دارد. تحمل‌پیشانی سهم بسزایی در شناخت انسان به‌عنوان موجودی مختار و ارزشمند داشته است. این ویژگی از انسان فردی کارآمد و توانا می‌سازد که می‌تواند حتی در بحرانی‌ترین شرایط به مقابله‌ای منطقی و معقوله و کارساز دست بزند و کماکان روان و جسم خود را حفظ نماید به همین دلیل دانش‌آموزان دارای تحمل‌پیشانی بالا حتی در شرایط سخت کم‌تر از خود رفتارهای نابهنجار نشان داده میل کم‌تری به رفتار پرخطر دارند.

دانش‌آموزانی که دارای انسجام روانی قوی‌تری هستند، سازگاری و انعطاف‌پذیری بیشتری با شرایط و محیط خود دارند زیرا نگرش این دانش‌آموزان نسبت به موقعیت، خود و توانایی‌های خود و همچنین ارزشمندی فعالیتشان، از آنها فردی مصمم می‌سازد. در حالی که دانش‌آموزان دارای انسجام روانی ضعیف، دنیای اطراف خود را به‌گونه‌ای درک می‌کنند که برای آنها مشکلاتی را به دنبال خواهد داشت؛ آنها وقایع زندگی را غیرقابل کنترل می‌دانند و باور دارند که منابع لازم برای مقابله با تقاضاهای آن را ندارند، به همین دلیل زندگی را بی‌ارزش و بی‌معنی می‌دانند. آنها موقعیت یا محرک استرس‌زا را بیش از آن‌چه هست و توانایی‌های خود را کم‌تر از آن‌چه هست برآورد می‌کنند و این باعث می‌شود که او مغلوب عوارض استرس محیط شده که ضمن صدمه به سلامت فرد منجر به سازگاری اجتماعی ضعیف و کشیده شدن فرد به‌سوی رفتارهای پرخطر می‌شود. همچنین تحمل‌پیشانی سهم بسزایی در شناخت انسان به‌عنوان موجودی مختار و ارزشمند داشته است. عدم برخورداری از این ویژگی دانش‌آموز را ناکارآمد و ناتوان می‌سازد که نمی‌تواند در برابر مشکلات از روش‌های مقابله‌ای معقوله استفاده کند به همین

دلیل در مواجهه با هم کلاسی‌ها و دوستان دچار مشکل می‌شود و به رفتارهای نابهنجار روی آورده داده میل بیشتری به رفتار پرخطر دارند.

پیشنهاد می‌شود که کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی مناسب در زمینه‌ی انسجام روانی و تحمل پریشانی برای دانش‌آموزان برگزار شود، همچنین تست انسجام روانی در مدارس به‌منظور شناسایی افرادی که مستعد رفتار مخاطره‌آمیز هستند و پیش‌گیری از مبادرت به رفتار مخاطره‌آمیز صورت گیرد و آموزش و پرورش با خانواده‌ها به منظور تقویت انسجام روانی و تحمل پریشانی فرزندان آنان جلساتی برگزار شود.

References

- Carr-Gregg, M. R. C & Grover, S. R. (2003). Risk-taking behavior of young women in Australia, screening for health-risk behaviors. *The Medical Journal of Australia*, 178(12), 601-604.
- Darskhan, Mina & Waziri, Shahram. (2016). The effectiveness of mindfulness-based stress reduction on the sense of psychological coherence and coping style in people with asthma, *Andisheh and Behavear Quarterly*, 42(11), 47-85. [In Persian].
- Hemet, Masoumeh. (2019). Predicting substance abstinence self-efficacy based on distress tolerance and psychological capital in adolescents. Master's thesis. *Islamic Azad University Marvdasht branch*. [In Persian].
- Jadidi Mohammadabadi, Akbar; Saeed, Nasim & Ahmadi Deh Ghotbaddini, Mohammad. (2021). The Relationship Between Self-Efficacy, Life Expectancy and General Health With The Amount of Physical Activity of Drug Users, *Addiction Research Quarterly*, 15th Year, 62nd Issue, Pp. 224-205. [In Persian].
- Klopp, M; Guney, M; Cok, F; Simsek, O. (2009), Motives for risk-taking in adolescence: A ross-cultural study, *Journal of Adolescence*; 32(1):51-13

- Lindberg, L.D. Boggess, S. Williams, S. (2000), Multiple Threat: The Co-occurrence of Teen Health Risk Behaviors, *The Urban Institute*.
- Lindblad, C. Sandelin, K. Petersson, L. M. Rohani, C & Langius-Eklöf, A. (2016). Stability of item sense of coherence (SOC) scale: a longitudinal prospective study in women for breast cancer. *Quality of Life Research*, 25(3), 753-760.
- McKay, Mito, Jeffery, Wood, Jeffery, Brantley. (2012). Dialectical behavioral therapy techniques, translated by Hamidpour, Hassan, Jomeapour, Hamid, Andooz, Zahra, Tehran: *Arjmand Publications*. [In Persian].
- O'Cleirigh C, Ironson G, Smits JA (2017). Does distress tolerance moderate the impact of major life events on psychosocial variables and behaviors important in the management of HIV? *Behavior Therapy*. 38(3):314-23.
- Piedmont, L. Ralph. Gina Magyar-Russell, Nicole Dilella, & Sondra Matter. (2014). Sense of coherence: big five correlates, spirituality, and incremental. *Journal of Personality Psychology*, vol 3, No1.
- Ranjbar Kalibi, Mohammad. (2020). Examining the relationship between self-aware emotion (shame and guilt) and distress tolerance with the tendency to risky behaviors in teenagers of Bandar Abbas city. Master's thesis. Islamic Azad University, *Bandar Lenge branch*. [In Persian].
- Rezapour Mirsaleh, Yaser & Ismaeilbeigi, Moneire. (2017). The relationship between resilience and distress tolerance with the mediation of negative orientation towards the problem of neglected and abused adolescents. *Social Work Quarterly*, 6(3), 22-31. [In Persian].
- Salimi, Kochi Arman. (2014). Predicting high-risk behaviors of adolescents based on parenting styles, attachment styles and family cohesion. Master's thesis. *kharazmi University*. [In Persian].

- Shaad, Zeinab. (2019). Investigating the mediating role of the sense of psychological coherence in the relationship between communication patterns and the quality of interpersonal relationships with the tendency to risky behaviors of badly behaved students. Master's thesis. *Mashhad Ferdowsi University*. [In Persian].
- Shokohi Amin, Vajiheh. (2020). The relationship between distress tolerance and family functioning with high-risk behavior in adolescent girls with depression referring to counseling centers in the 7th district of Mashhad. Master's thesis. *Shandiz Institute of Higher Education*. [In Persian].
- Simons JS, Gaher RM (2015). The Distress Tolerance Scale: Development and validation of a self-report measure. *Motivation and Emotion*. 29 (2):83-10
- Soleimani Nia, Leila; Jazayeri, Alireza & Mohammadkhani, Parvaneh. (2005). The role of mental health in the emergence of high-risk behaviors in adolescents. *Social Welfare*. 90(5), 19-75. [In Persian].
- Vastamaki, J. (2009). Sense of coherence and Unemployment. Academic Dissertation. University of Erlangen- Nuremberg, and University of Kuopio. *Faculty of Social Sciences*.
- Zadeh Mohammadi, Ali & Ahmadabadi, Zohre. (2008). Co-occurrence of high-risk behaviors among high school teenagers in Tehran, *Family Research Quarterly*. 4(13), 87-100. [In Persian].

The relationship between psychological cohesion and distress tolerance with a tendency to high-risk behaviors in high school students

Akbar jadidi mohammadabadi^{1*}, Mohammad ahmadi deh ghotbaddini², Fatemeh rashidipoor³

Abstract

This study aimed to investigate the relationship between psychological cohesion and distress tolerance with a tendency to high-risk behaviors in high school students. The research method was applied in terms of purpose and terms of data collection, it was descriptive correlational research. The statistical population included all high school students in the city of Anar, which according to the statistics of the Pomegranate Education Department was 1400 people. The sampling method was available and the number of samples was 302 based on Krejcie and Morgan's table. After selecting two girls 'schools and two boys' secondary schools, the samples were taken with the cooperation of the school principal and teachers. Subjects answered the questionnaires about high-risk behavior, feeling of cohesion, and tolerance of anxiety. Testing the research hypotheses, inferential statistical methods including correlation coefficient and regression were used. Findings showed that there is an inverse relationship between psychological cohesion and anxiety tolerance with high-risk behaviors. In other words, by strengthening psychological cohesion and anxiety tolerance in students, the tendency to high-risk behaviors can be reduced.

Keywords: Psychological Cohesion, Distress Tolerance, The Tendency to High-Risk Behaviors.

1 . Assistant Professor, Department of Education Sciences, Payamnoor University, Tehran, Iran.

* Corresponding Author: a.jadidi@pnu.ac.ir

2 . Assistant Professor in Measurement and Assessment, Department of Psychology and Education sciences, Anar branch, Islamic Azad University, Anar, Iran.

3 . M. A. Department of psychology, Anar Branch, Islamic Azad University, Anar, Iran & Teacher of Anar Education.